

ALİ EKREM BOLAYIR'IN HİKÂYELERİNDE AİLE KURUMU

Burcu Özaydın

Hitit Üniversitesi

Okutman

brczydn@hotmail.com

Özet:

Ali Ekrem Bolayır siyasî, sosyal ve edebî hayat içinde önemli bir şahsiyettir. Hayatı boyunca “Namık Kemal Beyzade”, 1888–1905 yılları arasında “Kâtib-i Hazret-i Şehriyârî”, 1896–1901 yılları arasında edebî alanda varlığını sürdüren Servet-i Fünûn edebiyatının bir şair ve yazarı olarak da “A(yın) Nadir”dir. Şair kimliğiyle öne çıkan Ali Ekrem, aslında nesir türünde daha başarılıdır. Özellikle hikâyelerinde A. Mithat Efendi'nin yolundan giderek halkı eğitmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle onun çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmış hikâyelerinde sosyal hayata dair pek çok unsur bulunmaktadır. Bu unsurlardan özellikle aile kurumu buna bağlı olarak evlilik ve çocuk meseleleri onun hikâyelerinde büyük bir yere ve öneme sahiptir. Bildiride A. Ekrem'in hikâyeleri üzerinden gidilerek aile kurumuna bakışı incelenecek, şahsi hayatı ile bağlantı kurularak aile kurumu üzerinde durmasının nedenleri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, Sosyoloji, Ali Ekrem Bolayır.

Alan Tanımı: Edebiyat (Yeni Türk Edebiyatı)

FAMILY INSTITUTION AT STORY OF ALİ EKREM BOLAYIR

Abstract:

Ali Ekrem Bolayır is an important figure in political, social and literary life. He was known as “Namık Kemal Beyzade” during his life. Between 1888 and 1905 he was “Kâtib-i Hazret-i Şehriyârî”. Between 1896 and 1901, he was “A(yın) Nadir” as a poet and author of "Servet-i Fünun" literature. Although he was well-known as poet, he was more successful on the prose . He especially followed the style of A. Mithat on his stories and aimed to educate to public. For this reason,

many elements related with social life can be seen on his stories published in various newspapers and magazines. Particularly, family has the most important place in these elements. In this presentation, by going through from his stories, his views to the family authority will be analyzed. By relating to his personal life, the reasons of his insistence on the family authority will be analyzed.

Keywords: Literature, Sociology, Ali Ekrem Bolayır

Jel Code: Z19

1.GİRİŞ

Aile sözcüğü bugün çeşitli anlamları karşılamaktadır. En yaygın anlamıyla evlilik bağına dayanan; karı, koca, çocuklar arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birliktir. Bunun dışında daha geniş olarak aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü ya da birlikte oturan hısım ve yakınların tümü olarak da tanımlanabilir. Aile, bir kadın ve bir erkeğin evlenmesiyle kurulur. Toplumun en küçük birimi olarak kabul edilir. Aile, bireyin ve toplumun fonksiyonlarında en temel öğedir. Bireyin yaşamında çok önemli bir yer tutan beslenme, bakım, sevgi ihtiyacı, duygusal gelişim, psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma gibi temel ihtiyaçlarını karşıladığı birinci yerdir. Aile birliğinde, aileyi oluşturan bireyler birbirinden etkilenir. Bu durum aynı vücutta bulunan organlara benzetilebilir. Her yönden etkileşim içinde bulunan aileyi yaşayan bir organizma saymak yanlış olmaz. Organların birindeki arıza, diğer organların işleyişini ve fonksiyonelliğini etkileyecektir.

2. HİKÂYELERDE AİLE MUTLULUĞU, EVLİLİK VE ÇOCUK

H. Ziya'nın romanlarında rastlanan kendini kızına adamış baba tipi A. Ekrem'in hikâyelerinde de büyük bir yer kaplar. Bu baba tipleri hayatlarının merkezine kızlarını yerleştirmiştir, onlar için zor şartlar altında çalışmaktadır. Bu hikâyelerdeki babaların H. Ziya'nın romanlarındaki babalardan farkları zengin ve eğitilmiş olmamalarıdır. Bu baba tipinden ilki "Dey Kıroğlan" hikâyesindeki at sürücüsü Ahmet Ağa'dır. Ahmet Ağa eve birkaç kuruş daha fazla getirebilmek için sabahtan akşama kadar çalışırken aklı hep kızındadır. A. Ekrem'in deyimiyle "o sert sözlü, sert yüzlü, nobran herif" kızı Hatice söz konusu olunca yumuşamakta, onun için hiçbir fedakârlıktan kaçınmamaktadır. En büyük isteği

kızının iyi bir adamla evlenmesidir. Ona iyi bir çeyiz hazırlayabilmek için de insanüstü bir çaba ile çalışmaktadır. Hatice de babasının bu çabasını görmekte ve onu mutlu etmek için elinden geleni yapmaktadır. Ancak baba-kızın mutluluğu hayatlarına Besim Bey'in girmesi ile bozulur. Besim Bey ile evlilik hazırlıkları yapan Hatice, onun bir başkasıyla evlenmesi üzerine üzüntüden verem olur ve ölür. Kızına çok bağlı olan Ahmet Ağa da onun ardından perişan olur. Aynı baba tipine "Ateşçi" adlı hikâyede de rastlanır. Ateşçi Hasan Ağa vapurun kazan kısmında kömür atmakla görevli bir işçidir. Bu zor çalışma şartlarına dayanmasının tek sebebi kızı Fatma'dır. O aklına gelince gözyaşları dökmekte, yazara şöyle demektedir:

"Bir kızcağızım var efendim, görseniz ne güzeldir: Daha sekiz yaşında adı Fatma; büyük ninemin adını koydum. Akşam eve gidice boynuma sarılır, bu yağlı suretimi öpmeye başlar. Anası bağırır. Bağırısın varsın; baba baba! Zavallı kızcağızım! Esvâbı benimki gibi değil; Çok temizdir beyim, görsen... Yavrum Fatma!"(A(yın) Nadir, 1896:126)

"Cemile" adlı hikâyede ise bu baba tipi biraz daha genişletilerek kendini eşine ve iki kızına adanmış bir baba tipi çizilir. Hasan Ağa devlet adamlarından bir zatın evinde çalışan, onun sevgisini ve güvenini kazanmış bir hizmetkârdır. Efendisi onu evin kızı gibi görüp büyüttükleri Emine ile evlendirmeyi uygun bulur. Çiftin Cemile ve Fatma adlarını verdikleri iki kızları olur. Zaten mutlu olan çiftin çocukları ile mutlulukları perçinlenir. Ancak felaketler peşlerini bırakmaz. Önce efendileri vefat eder, ardından el ele verip yaptıkları küçük evleri yangında kül olur gider. Daha sonra Hasan Ağa az bir maaşla devamlı bir işe girer. Emine de kocasına destek olmak için elinden geleni yapar. Konakta öğrendiği marifetlerden faydalanarak oya yapar, nakış işler, aşçılık eder. Durumlarını biraz toparlayınca büyükçe bir oda kiralayıp oraya yerleşirler. Artık rahata eren karı-kocanın düşünmesi gereken şey kızları, onların çeyizleridir. Bunun için az kazançlarına rağmen para biriktirmeye başlarlar. Bu mutlu aile tablosu için A. Ekrem şöyle der:

"Şu hâl güzel değil mi? Ana, baba hele Hasan Ağa ile Emine Hanım gibi ana baba için bundan büyük meserret, saadet olabilir mi?"(A(yın) Nadir, 1897: 249)

Ancak ailenin mutluluğu uzun sürmez. Cemile birden hastalanır, yataklara düşer. Hiçbir çare iyi gelmez ve Cemile'yi kaybederler. Burada el ele vererek zorlukların

üstesinden gelen karı-koca ile A. Ekrem ideal aile örneğini gösterir. Az şeyle yetinebilen bu ailenin en büyük mutluluğu bir arada olmaktır. Hikâyede dikkat yine ailenin mutluluk ve birlikteliğinde en büyük rolü oynayan çocuk üzerindedir. Yangın, geçim sıkıntısı gibi bütün sıkıntılara katlanılır ama çocuğun kaybına katlanmak çok zordur.

“Semere-i Hayat” adlı hikâyede fuhuş konusu işlenerek sosyal bir mesaj verilirken aile mutluluğu ve çocuk üzerinde de durulur. Sabit Bey istemeyerek fuhuş âlemine düşmüş bir kadına yardım eli uzatarak onu kurtarır, iyi bir evlilik yapmasını sağlar. Hikâyenin sonunda kurtardığı kadının çocuğu Sabit Bey’in yanına teşekkür etmeye gelir ve “Siz olmasaydınız ben doğmayacaktım.” der. Bunun üzerine Sabit Bey çok duygulanır. “Ailenin cemiyet-i beşeriyyenin esasını teşkil eden şu küçük büyük mahlûk karşısında adeta müstağrak-ı vecd olarak, gözleri pür eşk-i meserret çocuğu bağrına basarken” sadece “semere-i hayat” diyebilir. (A(yın) Nadir, 1898:30) Bu sözden açıkça anlaşılmaktadır ki A. Ekrem toplumun temeli olarak aileyi, ailenin temeli olarak da çocuğu görmektedir.

“Zenciyye” adlı hikâyede ise çocuğa farklı bir açıdan bakılmış, evlatlık konusu üzerinde durulmuştur. Bir gazetede yazar olan Mösyö Remy kimsesiz ve hasta olan bir zenci kızını evlatlık alarak hem onu kurtarır hem de babalık duygusunu tadararak mutlu olur. Verem olan Teodora’nın hastalığını yenebilmesi için her türlü çabayı gösterir. Ayrıca eğitimine de çok önem verir. İyi bir bakım görmesine rağmen verem Teodora’nın yakasını bir türlü bırakmaz. Teodora Mösyö Remy’i acılar içinde bırakarak ölür. Hikâyede çocuğun getirdiği mutluluk vurgulanmakla beraber burada çocuk, iki kişinin birlikteliğinden meydana gelen “semere-i hayat” değildir. Ancak Mösyö Remy gerçek bir baba sevgisiyle Teodora’yı sevmektedir. Diğer hikâyelerde görülen kendini kızına adanmış baba tipi ile bu açıdan benzerlik göstermektedir.

“Boğaziçi’nin Sesleri” manzara ve seslerin A. Ekrem’de uyandırdığı çağrışımlara dayanmaktadır. A. Ekrem, Boğaziçi’ni seyrederken yan odadan ağlayan çocuğunun sesi gelir ve şunları söyler:

“Getirin çocuğu bana! Getirdiler, o semere-i hayatı o mücessem-i hande-i ruhu balkona çıkardılar. Güneş henüz doğmaya başlamış idi. Dağ üzerinde bir hilal-i

ebyâz kadar görünüyor. Yavrum beni görünce hafif bir tebessüm etti... İşte o tebessüm ile aftâbın pertev-i evvelini arasında bulunur iken uykusuzluktan gözlerim kapandı.” (A(yın) Nadir, 1896:250-251)

A. Ekrem çocuğunun sesini, o “her nağmeden güzel sesi” duyunca mutlu olur ve huzurla uykuya dalar.

“Hande” ise A. Ekrem’in ideal ve mutlu aile tablosunu çizdiği anı-hikâye tarzında bir yazıdır. Çok sevdiği bir arkadaşının davetiyle A. Ekrem, onların Boğaziçi’ndeki yalılarına gider ve güzel bir gün geçirir. Amaç yine ailenin birlik ve beraberliğini vurgulamak, okuyucuya ideal ve mutlu bir aile örneği sunmaktır. A. Ekrem’in arkadaşında en beğendiği husus çocuklarını yetiştirme tarzıdır. Çocuklarının eğitimine çok önem vermiştir. Bütün meziyetlerinin üstünde çocuklar iyi yürekli, vicdanlı ve saygılıdır. Hep birlikte yürüyüşe çıkar ve piknik yaparlar. Misafirlik akşam yemeği ve ardından çocukların piyano çalmaları ile son bulur. A. Ekrem, evden ayrılırken şunları düşünür ve yazıyı yazmadaki amacını dile getirir:

“İşte şu tasvir ettiğimiz ailenin hâli dünyada en büyük saadettir. Cenab-ı Hakk bu saadeti herkese nasip etsin.” (A(yın) Nadir, 1895:236)

A. Ekrem için ailenin birlik ve beraberliği görüldüğü gibi büyük önem taşımaktadır. Bu birlik beraberliği bozacak en büyük tehdit ise işret düşkünlüğüdür. Bu konuyu işlediği hikayelerden ilki “İbtıla-yı İşret”tir. Burada bir içki müptelası olan Fahir’in bu sevdasından bir türlü vazgeçemeyişi ve sonunda ailesini felakete sürükleyişi anlatılır. Fahir ile Nadide bir bahar günü güzel bir düğünle evlenmiş, üstelik de birbirlerine ilk görüşte âşık olmuşlardır. Nadide on sekiz yaşında, son derece güzel bir genç kızdır. Fahir de güzellikte eşinden aşağı kalır değildir. Bu iki genç güzelliklerinin yanı sıra maddi ve manevi olarak da birbirlerine çok uygundur. Fahir ahlaklı, terbiyeli, eğitilmiş, nazik biridir. Maddi durumu da iyidir. Servetinin dışında bulunduğu memuriyetten dolgun bir maaşı vardır. Nadide’nin de terbiyesine diyecek yoktur. Validesi ise hayli gelire sahiptir. A. Ekrem çizdiği bu tablo ile ideal bir evliliğin nasıl olması gerektiğini gösterir. Birbirini seven, maddi ve manevi olarak denk olan bu çiftin mutlu olmaması için hiçbir sebep yoktur. Evlendikten birkaç gün sonra Fahir’in sancısı tutar, karısının ve kayınvalidesinin yaptığı hiçbir şey iyi gelmez. Bu sebeple eve

bir şişe konyak getirir. Sonra her türlü sancıyı bahane ederek içki alır, bahaneleri de bırakarak her akşam rakı içmeye başlar. Nadide artık durumun farkındadır. Fahir'i vazgeçirmek için elinden geleni yapar; ancak kötü muamele görür. Fahir aslında kötü bir adam değildir. Karısının kendisini kurtarmak istediğinin farkındadır ama ne yaparsa yapsın "o gülünç yüzlü, şedid tabiatlı ejder" olan içkiden bir türlü kurtulamamaktadır. A. Ekrem burada araya girerek Nadide'ye kötü davranan Fahir'e şöyle seslenir:

"Evet, beyim, bildireceksin! Biçare, masum haremine değil, kendine haddini bildireceksin! Yürü şah-râh-ı sefalet, pîşinde küşâde esbâb-ı ıyş ü işret amâdedir! Yürü meleğin agûşunu beğenmedin zebanilerin koynuna atılıyorsun! Yürü yürü! İnsanlıktan çıkmak için bir adım atmak kâfi idi. Sen senelerle yürü!"(A(yın) Nadir, 1896:135)

Hikâyenin sonunda eve sarhoş halde gelen Fahir, hamile olan Nadide'nin farkına varmadan karnına basar, çocuğunun ve karısının ölmesine neden olur.

"Beşik Hediyesi" adlı hikâyede ise yine içki müptelâlığının doğurduğu kötü sonuçlar ve birbirlerine uygun olmayan gençlerin ailelerinin isteği ile evlenmeleri üzerinde durulur. İşret masasında babaları tarafından gelecekle kararlaştırılan iki çocuk Nefî ve Fıtnat'ın uyumsuz ve mutsuz evlilikleri anlatılır. Remzi Efendi'nin bir kız çocuğu olur ve komşuları Ali Bey bu güzel olay için bir işret âlemi tertip eder. Gecenin ilerleyen saatlerinde Ali Bey'in aklına bir fikir gelir: Remzi Efendi ile birbirlerine duydukları sevgiyi çocuklarına yadigâr bırakacaklardır. Remzi Efendi bu teklifi sevinçle kabul eder, nişan yapılır. On üç yıl sonra da çocuklar evlenirler. Başlarda ilk hevesle evlilikleri iyi gitse de beş altı yıl sonra araları bozulur, birbirlerinden bıkarlar. Çünkü Nefî ve Fıtnat tıpkı babaları gibi birbirinin zıddı karaktere sahiptir. Nefî babası Ali Bey gibi "zeki, bilgili, şair ruhlu bir adam"dır. Ruhunu, düşüncelerini paylaşabileceği bir eşe ihtiyaç duymaktadır. Buna karşılık Fıtnat da tıpkı babası gibi "cahil ve terbiyesiz"dir. Kocasını kendine uşak olsun, o ne isterse yapsın istemektedir. Bu iki zıt karaktere sahip genç ile A. Ekrem evlilikte çiftlerin birbirlerine mizaç olarak uygun olmasının ne kadar önemli olduğunu göstermek ister. Doğal olarak, evlilikleri içki sofrasında, düşünceşizce kararlaştırılan; birbirinin tam tersi mizaçlara sahip bu iki genç mutsuz olacaktır:

“Şu iki genci beşikte nişanlayan, istikbâllerini rakı kadehlerinden çıkararak idrâksiz pederlerin ahvâli düşünülürse zevç ve zevce beynindeki tevâfüt pek kolay anlaşılır.”(A(yın) Nadir, 1896:234)

Nefî zamanla Fıtnat’tan tamamen soğur, onun yüzünü görmeye bile tahammülü kalmaz, çocuğunu öpmek bile istemez. Kendini babasından miras kalan işrete verir, evinde bulamadığı mutluluğu içkide arar. Fıtnat ise her gün eğlencelerde gezmekle meşguldür. Artık Nefî, Fıtnat’ın onu aldattığından şüphe bile etmeye başlamıştır. Bütün bu üzüntüler, işret âlemleri Nefî’yi hasta eder, yatağa düşürür ve sonunda ölür.

A. Ekrem, “Mükâlemat-ı Ahlâkiyyeden” başlıklı karşılıklı konuşma formundaki beş hikâyeden oluşan yazı serisinde ahlâka dair çeşitli konular üzerinde durur, gençlere ve ebeveynlere yol göstermeyi amaçlar. Bu hikâyelerden biri de evlilik üzerinedir. Gençlerin kendi kararları dışında ve çocuk denecek yaşta evlendirilmelerinin eleştirisini yapar, bu evliliklerin doğuracağı kötü sonuçları göstermek ister. Şefik, yirmi beş yaşında çalışkan bir gençtir. Babası oğlunun evlenme vaktinin geldiği düşüncesiyle ona uygun gelin adayı aramaya başlamıştır. Bir arkadaşına danışır. Arkadaşı akıllı ve bilinçli biridir. A. Ekrem’in sözcüsü görevindedir. Evlenmenin vakti olmayacağını, gencin evlenmeye kendisinin karar vereceğini şöyle ifade eder:

“İnsan kendi kendine tehhül eder, yani ebeveyni bir genci hiçbir vakitte evlenmeye icbâr etmemelidir. Hele şu yaşını geçti, bu yaşına girdi, binaen aleyh evlendirmeli sözlerinin katiyen manası olamaz.”(A(yın) Nadir, 1896:87)

Hikâyede yan fikir olarak üzerinde durulan mesele iç güveyiliktir. Şefik’e gelin adayı olarak gösterilen kızın ailesi damatlarını iç güveyisi almak istemektedir. Arkadaşı, babaya halk arasındaki “iç güveyisinden hallice” sözünü hatırlatarak bunun Şefik’i mutsuz edeceğini belirtir ve bir arkadaşını misal gösterir. Arkadaşı iç güveyisi gitmiş, çok sıkıntı çekmiş, çok hakaret görmüştür. Bu sebeple kendi kızını damadının iç güveyisi olmak istemesine rağmen dışarı evlendirmiştir. Şimdi kızı ve damadı kendi küçük yuvalarında mutlu yaşamaktadır. A. Ekrem bu misalle geniş Türk aile modeline karşılık Avrupai çekirdek aile modelini ideal olarak sunar.

Hikâyede üzerinde durulan bir diğer mesele küçük yaşta yapılan evliliklerdir. Şefik'e gelin adayı olarak bulunan kız henüz on dört yaşındadır. Arkadaşı buna da şiddetle karşı çıkar, kızın daha çocuk olduğunu belirtir:

“Kızı küçültmek için ne kadar tehalük gösteriyorsun; vallahi yazık! Daha çocukluktan kurtulmamış, kadınlığı anlayamamış bir bî-çareyi gelin hanım yapacaksınız da iki hayatın saadet ve rahatını onun acz-i masumânesine havale buyuracaksınız öyle mi? Bu hareket cinayete yakın kabahatlerdendir.”(A(yın) Nadir, 1896:89)

Babanın herkes böyle yapıyor demesine karşılık da şöyle söyler:

“Herkesin yaptığı şey her zaman her yerde doğru olur zannında isen teessüf ederim. Canım sen evli değil miydin? Zevce ve zevce beyninde muhabbet ve samimiyetin husûlü, temâdisi ikisinin de sabûrâne gayretlerine, bülend himmetlerine mütevakıf olduğunu bilmez misin? On dört yaşında bir çocuk – isterse adı gelin hanım olsun- ev hanımı olabilir mi? O daha lakırdı söylemeyi, insana muamele etmeyi hatta kocasını sevmeyi bilemez! Gençliğin hevesât-ı ateş-nâki vakıa birkaç sene saadet zannolunabilecek bir heyecan-ı asabiyet hasıl eder, lakin sonra? Bir kere hissiyat-ı muhabbet uyuklamaya, dostluk, arkadaşlık lüzumları hissedilmeye başladı mı dirayetsiz bir pederin daha çocuk iken birbirinin agûşuna atıverdiği bu iki bedbaht genç birbirlerine o kadar bigâne olurlar ki ikisinin de en büyük emeli yalnız yaşamaktan ibaret kalır. Artık böyle bir ailenin halini düşünmeli.”(A(yın) Nadir, 1896: 89)

Arkadaşı burada şahit olduğu bir olayı nakleder:

“(…) şehrinde memur bulunduğum zaman sancağın mutasarrıfı olan (...) Paşa ki yalnız kapı altı hasılatından şehri altmış yetmiş bin guruş alır bir sahib-i yesâr idi, torununu on altı yaşında iken evlendirmeye kalkıştı. (...) Sancağı kadısının bir kızı varmış, fevkalade güzel imiş, onu celb ettiler. Yaşı kaç olsa beğenirsin? On iki! Bir büyük kına gecesi tertip olundu. Güveyi gelin, âdet-i beledi olduğu üzere gece yarısına kadar oynayan çengileri seyrettiler. Sonra bunları yatak odalarına götürmüşler. Sabaha karşı evde bir bez kokusu başlamış, çocukların odasından geliyor. Kapıyı urmuşlar, cevap yok; son derece şiddetli urmuşlar, yine cevap yok. Nihayet kapıyı kırmaya mecbur olmuşlar. Bir de ne görsünler: Şamdanların birinden yağ mumu yere düşmüş, keçe yavaş yavaş yanmaya başlamış, ateş yerde

yapılı olan yatağın ayak ucuna kadar gelmiş. Gelin güveyi gençlik, yorgunluk saikasıyla rahat rahat, mışıl mışıl uyuyorlar. Kapı kırılmasa belki ikisi de yanacak idi. İşte mutasarrıf paşanın gördüğü birinci mürüvvet!” (A(yın) Nadir, 1896:90)

A. Ekrem’in burada bahsettiği çift bizzat kendi anne ve babasıdır. Namık Kemal on altı yaşındayken babası Mustafa Asım Bey’in isteği ile Niş kadısı Mustafa Ragıp Bey’in on iki yaşındaki kızı Nesime Hanım ile evlenmiştir. Ayrıca söz konusu edilen düğün gecesini çıkan yangın N. Kemal ile Nesime Hanım’ın başından geçmiştir, A. Ekrem’in kendi deyimiyile “N. Kemal’in hem kendi hayatını, hem bütün ailesinin hayatını zehirleyen mesut hadise” böyle bir felaketle başlamıştır. (Özgül, 1991:81). Kemal ile Nesime Hanım birbirlerinin tam zıddı karaktere sahiptir. A. Ekrem bunu hatıralarında şöyle ifade eder:

“Kemal bir ateş-pâre-i zekâ, zevcesi bir cumûdiyye-i belâhet; Kemal bir hazine-i ilm ü irfan, zevcesi mücessem bir cehalet; Kemal’de insaf, hak-peresti, merhamet gibi fezâil-i aliyye, zevcesinde huysuzluk, kıskançlık, zalimlik gibi mezemmetler; Kemal taassuptan müteneffir, refikası müthiş mutaassıp. Şimdi bu iki zıdd-ı kâmilî birleştiren eski kafalı babalara ne demeli?”(Özgül, 1991:83)

Zamanla N. Kemal eşinden uzaklaşmış, onu görmeye bile tahammülü kalmamıştır. A. Ekrem çocuk aklıyla bu durumu tam kavrayamasa da hissettiğini, ömrü boyunca da bu mutsuz evliliğin acı tesirlerinin kendisini gösterdiğini dile getirir.(Özgül, 1991:78) A. Ekrem’in evlilik ve aile konusu üzerinde bu kadar ısrarla durmasının temelinde bizzat kendi ailesinde tanık olduğu bu durum vardır.

3- SONUÇ

Hikâyelerden anlaşılmaktadır ki A. Ekrem, aileyi bireyin mutluluğunun temeli olarak görmektedir. Ailenin oluşumunu sağlayan evlilik bu açıdan son derece önemlidir. A. Ekrem mutsuz evlilikleri iki sebebe bağlar: Birincisi, görücü usulü evliliklerdir. Gençlerin fikri alınmadan, birbirilerine uygun olup olmadıkları düşünülmeden, aile büyüklerinin kararıyla yapılan evlilikler mutsuzlukla sonuçlanmaktadır. Birey, bu yüzden aile hayatında mutlu olamamaktadır. Bu konu üzerinde ısrarla durması, anne-babasının mutsuz evliliğinin yakın bir tanığı olmasıyla ilgilidir. İkincisi ise aile mutluluğunu bozan en büyük tehdit olarak gördüğü alkol bağımlılığıdır. Bu bağımlılık bireylerin ve ailelerinin hayatlarını mahvetmektedir. Hikâyelerde kahramanlar iyi ve ahlaklı insanlar olmakla beraber

alkol bağımlılığı onların zaaflardır ve bundan bir türlü vazgeçemezler. Çocuk ise anne ve babayı birbirine bağlayan en güçlü bağ, en büyük mutluluk sebebidir. A. Ekrem ayrıca geniş, geleneksel aile modeline karşılık çekirdek aile modelini ideal olarak görmektedir.

KAYNAKLAR

A(yın) Nadir. “*Hande*”, Maârif, C. VII, nr. 183, 11 Mayıs 1311(23 Mayıs 1895) ss. 218-219 – C. VII, nr. 184, 18 Mayıs 1311(30 Mayıs 1895) ss. 224-225 – C. VII, nr. 185, 25 Mayıs 1311 (6 Haziran 1895)ss. 234- 236.

A(yın) Nadir. “*İbtıla-yı İşret*”, Servet-i Fünûn, C. XI, nr. 269, 25 Nisan 1312(7 Mayıs 1896) ss. 131- 135 – C. XI, nr. 270, 2 Mayıs 1312 (14 Mayıs 1896) ss. 151-154.

A(yın) Nadir. “*Beşik Hediyesi*”, Servet-i Fünûn, C. XI, nr. 275, 6 Haziran 1312(18 Haziran 1896) ss. 230-235.

A(yın) Nadir. “*Boğaziçi'nin Sesleri*”, Servet-i Fünûn, C. XI, nr. 276, 13 Haziran 1312(25 Haziran 1896) ss. 248- 251.

A(yın) Nadir. “*Dey Kıroğlan*”, Servet-i Fünûn, C. XII, nr. 288, 5 Eylül 1312(17 Eylül 1896) ss. 23-26 – C. XII, nr. 289, 12 Eylül 1312(24 Eylül 1896) ss. 39-42.

A(yın) Nadir. “*Mükâlemat-ı Ahlâkiyyeden 5*”, Servet-i Fünûn, C. XII, nr. 292, 3 Teşrin-i evvel 1312 (15 Ekim 1896) ss. 87-90.

A(yın) Nadir. “*Ateşçi*”, Servet-i Fünûn, C. XI, nr. 294, 17 Teşrin-i evvel 1312 (29 Ekim 1896) ss. 123-126.

A(yın) Nadir. “*Cemile*”, Servet-i Fünûn, C. XIII, nr. 328, 12 Haziran 1313 (24 Haziran 1897) ss. 245- 250.

A(yın) Nadir. “*Zenciyye*”, Servet-i Fünûn, C. XVI, nr. 410, 7 Kanun-ı sani 1314 (19 Ocak 1899) ss. 307-311.

Özgül, Metin Kayahan, Ali Ekrem Bolayır'ın Hatıraları. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991.